

מהורג במזיד בלי התראה, הא בהורג במזיד מכניסין אותו לכיפה עד שימות, ולכך אינו גולה, משא"כ עדים זוממין שאין מכניסין אותו לכיפה, אפשר הדין דגולין.

אך יש לדחות, דדין הכנסה לכיפה אינו מה"ת רק מדרבנן (עי' בספר חמדת ישראל בקונטרס נר מצוה מל"ת י"ג באות ד' ובאות ז', שהביא הרבה שיטות הסוכרים שהוא רק דרבנן), וא"כ לא קשה על הק"ו, כמובן.

וע"ש עוד בזה.

★★

בגמ': והיא הנותנת הוא שיעשה מעשה במזיד לא ליגלי כי היכי דלא תיהוי ל"י כפרה בו'.

מכאן הביא הגר"י ענגיל ז"ל בספרו בית האוצר (מערכת א' אות י') סימוכין לסברת הסמ"ג הידוע שהובא במהרש"א סנהדרין (ס"ג ע"ב) שלכן המעביר את כל בניו למולך פטור, דכיון דחטא כל כך לא ניחא למרייהו שיהי לו כפרה על ידי מיתת ב"ד, ובמהרש"א הוסיף דיל"פ שזהו הטעם של הכלל ש"אין עונשין מן הדין", שכיון שהוא חמור יותר, י"ל דלא סגי לי' בעונש של הקל.

והיינו כסברא המבואר כאן דמזיד כיון שהוא יותר חמור, לא סגי לי' בעונש הקל של גלות ע"ש עוד.

★★

בגמ': ותיפוק ל"י מלא תענה, משום דהוי לאו שאין בו מעשה וכל לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו וכו'.

כתב חכ"א בקובץ כרם שלמה (שנה י"ח קו' ב' ע' ס): חכ"א הקשה על פירוש המשניות להרמב"ם במס' מכות פ"ג סוף משנה א' שכתב וז"ל, ועדים זוממין חשב להם דבריהם "מעשה" לפי שהם נצרכים להגיד עדותן בב"ד. עכ"ל. שהוא לכאורה נגד הגמרא במס' מכות דף ב: דעדים זוממין הוה לאו שאין בו מעשה, וברמב"ם גופי' כתב כן. גם צ"ב על הלשון "לפי שהם נצרכים להגיד עדותן בב"ד", למה זה נקרא מעשה, ע"ש.

ונראה לומר דהגם דנקרא לאו שאין בו מעשה, אעפ"כ חשוב הדיבור בעדים זוממין קצת כמעשה, ע"י במס'

וכתב במהרש"ם דלפי הנ"ל אינו כן, כיון שמה שנפסלו העדים של אותו מחלל שבת הוא כתוצאה מהדין שנעשה פסול לירד, ואין זה דין שחל על אחרים, שפיר מקיימין ב"י הזמה.

ב' ע"ב

בגמ': ר"י אומר ק"ו, ומה הוא שעושה מעשה במזיד אינו גולה, הן שלא עשו מעשה במזיד אינו דין שלא יגלו.

בקובץ כרם שלמה (שנה י' קו' א' ע' מט) דן חכ"א בדברי הפנ"י (להלן ז' ע"ב) שכתב לחדש, דההורג במזיד בלא התראה, חייב כרת או מיתה בידי שמים, וכתב שם:

לכאורה יש להוכיח דאין חיוב כרת ברוצח בלי התראה, דבריש מס' מכות תנן, עדים שאמרו מעידין אנו באיש פלוני שהוא חייב גלות, אין אומרים יגלה זה תחתיו אלא לוקה ארבעים. ופריך עלה בגמ' מנה"מ וכו' ר' יוחנן אומר ק"ו, ומה הוא שעשה מעשה במזיד אינו גולה (פי' רש"י ההורג במזיד בלא התראה) הן שלא עשו מעשה במזיד (פי' עדים זוממין שלא עשו מעשה אלא כפה) אינו דין שלא יגלו עיי"ש.

ואי נימא כדברי הפנ"י דההורג במזיד בלא התראה חייב כרת, ק"ו פריכא הוא, דההורג במזיד ע"י מעשה חייב כרת ולכן אינו חייב גלות, אבל ההורג בלי מעשה דלא שייך ב"י כרת, שפיר חייב גלות, וכמו דלא נילף בק"ו מהורג במזיד בהתראה, דשאני התם דחייב מיתת ב"ד ולכן אינו חייב גלות, כמו כן לא נילף מהורג בלי התראה, דשאני התם דחייב כרת ולכן אינו חייב גלות, אלא ע"כ דההורג אינו חייב כרת, ושפיר שייך למילף בק"ו דמה ההורג ע"י מעשה אינו חייב גלות, כ"ש ההורג בלי מעשה שפטור מגלות.

אמנם דברי הגמרא הנ"ל בלא"ה קשין, דהא תנן במס' סנהדרין דף פ"א ע"ב, ההורג נפש שלא בעדים מכניסין אותו לכיפה ומאכילין אותו לחם צר ומים לחץ עד שימות. ומקשה שם בגמ' ומנא ידעינן, פי' כיון דליכא עדים האין ידעינן שהרג, שמואל אמר שלא בהתראה, פי' שהיו עדים בשעה שהרג רק שלא התרו בו. נמצא דההורג במזיד בלי התראה מכניסין אותו לכיפה, וא"כ קשה איך יליף בק"ו